

Me huolehdimme

HYVINVOINTIKERTOMUKSEN
VUOSIRAPORTTI 2022
PYHÄNTÄ

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
PYHÄNNÄN HYVINVOINNIN VAHVUUKSIA JA HAASTEITA 2022	5
1.1 TAUSTAA	5
1.2 TALOUS, VÄESTÖ JA ELINVOIMA.....	6
1.3 LAPSET JA LAPSIPERHEET	8
1.4 NUORET JA NUORET AIKUISET	9
1.5 TYÖIKÄISET	9
1.6 IKÄIHMISET.....	10
TEA- VIISARI	11
HYTE- KERROIN	12
KÄSITTELY TYÖRYHMISSÄ JA TOIMIELIMISSÄ.....	14
LIITE 1. HYVINVOINNIN KUNTAKORTTI 2022.....	15

JOHDANTO

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6 §) edellyttää, että kuntien tulee seurata väestönsä terveyttä, hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä niiden edistämiseksi toteutettuja toimenpiteitä.

Hyvinvoinnin ja terveyden tilasta tulee myös raportoida valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi kerran valtuustokaudessa valtuustolle on valmisteltava myös laajempi hyvinvointikertomus. Pyhännän laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 25.04.2022. Se sisältää katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin väestöryhmittäin, arvion toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoimista sekä suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämä hyvinvointikertomuksen vuosiraportti kuvaa tiivistetysti vuoden 2022 tilaa ja vuonna 2022 tehtyjä toimenpiteitä. Huomioitavaa on, että osa indikaattoritiedoista päivittyvät hitaasti, minkä vuoksi kaikkea vuosittaista kehitystä ei saada kuvattua tässä kertomuksessa.

Liitteenä on myös Hyvinvoinnin kuntakortti, joka kuvailee lyhyesti ja tiivistetysti kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilannetta. HYTE-kuntakortissa on valittujen indikaattoritietojen kuntakohtaiset tulokset verrattuna Pohjois-Pohjanmaan tuloksiin. HYTE-kuntakortti toimii myös itsenäisenä asiakirjana. (LIITE 1.)

PYHÄNNÄN HYVINVOINNIN VAHVUUKSIA JA HAASTEITA 2022

1.1 TAUSTAA

Vuonna 2022 Pyhännän kunnassa jatkui toiminnan kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Kunnassa käynnistettiin lähipalveluiden säilyttämistä tukevan Pyhännän sosiaali- ja terveyskeskuksen rakentaminen. Osaavan työvoiman saamista kunnan yrityksiin edistettiin mittavalla rakennusohjelmalla, jossa Ukonojankartano käynnisti n. 20 uuden rivitalokohteen rakentamisen ja kunta kaavoitti 8 kpl omarantaisia tontteja Pyhännänjärven rannalle. Kunnan tunnettavuutta, veto- ja pitovoimaa vahvistettiin monipuolisella somemarkkinoinnilla, kuntatiedotteilla, infoilla sekä Pyhännän hyvämaineisten yritysten esille tuomisella monin tavoin. Pyhännän kunnalle tärkeitä uusiutuvaan energiaan ja kiertotalouteen liittyviä hankkeita, kuten kolmen tuulipuistohankkeen selvityksiä ja kiertotalouspuiston rakentamisen hankkeistamista vietiin eteenpäin suunnitelmien mukaisesti.

Toimintaympäristössä tapahtuneet jatkuvat muutokset vaikuttivat suoraan ja välillisesti monella tavalla myös kunnan toimintaan. Koronapandemiasta johtuneet vaikutukset ja toimenpiteet vähenivät onneksi minimitasolle vuoden 2022 loppuun mennessä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sen sijaan aiheutti vaikutuksia monella tasolla nousevasti kustannuksiin mm. rahoitus, raaka-aineet, tuotteet, palvelut, rakentaminen. Kustannusten nousun myötä isompien ja kalliiden kohteiden rakentaminen pysähtyi, mikä aiheutti lomautuksia ja irtisanomisia taloteollisuudessa. Toisaalta Ukrainassa oleva kriisi pakotti kehittämään omavaraisuutta mm. energian ja ruokahuollon osalta, joten jatkossa olemme entistä vahvempia kriisien kohdatessa. Pyhännän ratkaisukeskeinen ja jatkuvan kehittämisen periaatteella toimiminen päätöksenteossa ja koko organisaatiossa on luonut vahvan perustan, josta voidaan ponnistaa aina eteenpäin, vaikka toimintaympäristössä tapahtuisi muutoksia. Pyhännän kunnassa on paikkakuntaan sitoutunut, innovatiivinen ja dynaaminen henkilöstö, jonka varaan tulevaisuutta on helppo rakentaa luottavaisin mielin. Terveysten ja hyvinvointiin panostetaan jatkossa entistä enemmän kaikissa asiakasryhmissä vuoden 2023 alussa palkattavan hyvinvointikoordinaattorin asiantuntijuuden kautta.

Kunnanjohtaja Ismo Mäkeläinen

1.2 TALOUS, VÄESTÖ JA ELINVOIMA

VÄESTÖ

- Kunnan asukasmäärä tilastokeskuksen mukaan oli vuoden 2022 lopussa 1635 asukasta. Asukasmäärä kasvoi vuoteen 2021 verrattuna 4 henkilöllä.
- Pyhännällä asukkaiden, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame on kasvussa sekä vertailukuntiin nähden moninkertainen.

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame
äidinkielenä / 1 000 asukasta
(P)

2021 - 2022

25.1 56.4 62.4
2020 2021 2022

11.7	Kärsämäki
15.1	Siikalatva
27.7	Haapavesi
36.6	Pohjois-Pohjanmaa
62.4	Pyhäntä

TALOUS

- Pyhännällä on Pohjois-Pohjanmaan alhaisin veroprosentti. Vuonna 2022 veroprosentti oli 19,75 %.
- Vuonna 2022 nostettiin pitkäaikaista lainaa 4 milj. € ja lyhytaikainen laina vähentyi -500.000 €. Kunnan lainakanta vuonna 2022 euroa/asukas oli 5070 €/asukas. Vuonna 2021 3224 € /asukas. Vastaavasti konsernin lainakanta vuonna 2022 oli 10818 €/asukas. Vuonna 2021 7277 €/asukas.
- Pyhännän Piiparinmäen alueelle on sijoittunut Suomen suurin tuulipuisto, mikä saavutti täyden tuotantovolyymin vuoden 2021 lopulla. Ensimmäisten vuosien aikana kunta saa Piiparinmäen 32 tuulivoimalasta kiinteistöverotuloja vuodessa n. 900 000 €, mikä on yksittäisenä tulonlähteenä keskeisin. Lisäksi Konnunsuolla, Pyöriännevilla ja Pilpankankaalla on käynnissä selvitykset tuulipuistojen soveltuvuudesta tuulivoiman tuotantoon. Tuulipuistot työllistävät suoraan koneurakoitsijoita sekä välillisesti majoitus- ja ravitsemusliikkeitä sekä päivittäistavarakauppoja. Uusiutuvana energiamuotona tuulivoima on myös lisännyt Pyhännän tunnettavuutta hiilineutraalina paikkana. Tuulivoiman sijoittumisella kuntaan on myös käänttöpuolensa ja tuulivoima aiheuttaa myös ristiriitaisia tunteita osassa kuntalaisia.

TYÖLLISYYS

- Pyhännän kunnan vahvuutena on pitkään ollut sen elinvoimaisuus ja monipuolinen teollisuus. Vuonna 2022 kunnassa oli hyvä työllisyystilanne: vähän työttömyyttä ja korkea työpaikkaomavaraisuus. Vuonna 2022 työpaikkaomavaraisuus oli 127 % ja työttömien osuus työvoimasta oli 5.1 %, mikä oli vertailukuntien matalin.

Työttömät, % työvoimasta
(T)

2021 - 2022

9 6.9 5.1
2020 2021 2022

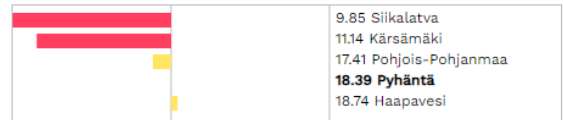
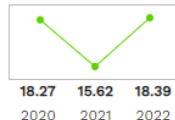
5.1	Pyhäntä
7.5	Haapavesi
7.6	Kärsämäki
8.3	Siikalatva
10	Pohjois-Pohjanmaa

- Helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan kuitenkin vaikutti laskevasti varsinkin taloteollisuuteen, mistä seurasi jonkin verran lomautuksia ja irtisanomisia myös Pyhännän yrityksissä. Näillä lomautuksilla ja irtisanomisilla on negatiivisia vaikutuksia laajemmin myös alueen elinvoimaisuuteen sekä yksilöiden ja perheiden arkeen ja hyvinvointiin.
- Haapavesi-Siikalatvan seutukunnan kanssa yhteisinä työllisyiden, osaamisen edistämisen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvinä kehittämishankkeina Pyhännällä vuonna 2022 toiminnassa olivat Tilke- ja TYSO hankkeet.

PALVELUT JA ASUMINEN

- Pyhännän kunta on omalla aktiivisuudella panostanut siihen, että hyvät perustason lähipalvelut kuten sote, joukkoliikenne ja posti säilyvät kunnassa.
- Pyhännän sosiaali- ja terveyskeskuksen rakentaminen aloitettiin kesäkuussa 2022 ja uusiin tiloihin elokuussa 2023 siirtyivät terveyskeskuksen, neuvolan, kotihoidon ja Nestorin toiminnot.
- Osaavan työvoiman saamista kunnan yrityksiin edistettiin mittavalla rakennusohjelmalla ja vuonna 2022 kunnan tytäryhtiön toimesta kuntaa rakennettiin 21 uutta rivitalo-ohuoneistoa. Lisäksi kunta kaavoitti 8 kpl omarantaistatonttia.
- Pyhännän kunta myös laati Museoalueelle yleissuunnitelman, rakennutti kuntoportaat, rakensi ja merkkasi maastopyöräreittejä sekä päivitti uuden retkeilykartaston.
- Pyhännän vapaa-aikatoimen yksi vuoden 2022 vuositavoitteista oli järjestää monipuolista tapahtumatoimintaa kaikille ikäryhmille. Vuonna 2022 yksin tai yhteistyössä kulttuuritoimen ja yhdistysten kanssa järjestettyjä tapahtumia oli yhteensä 20 ja niissä oli n. 1300 kävijää.
- Pyhännän kunnan kirjasto oli avoinna viitenä päivänä viikossa yhteensä 33 h/viikko. Kirjasto- ja kulttuuritoimi järjestivät myös omia tapahtumia ja edisti lasten ja nuorten lukuharrastusta mm. kirjavinkkauksien ja kirjastovierailujen avulla. Lokakuussa 2022 myös Postin palvelut siirtyivät Pyhännän kirjaston tiloihin, mikä yksittäin oli iso muutos kirjaston palvelurakenteeseen.
- Kirjaston kokonaislainaus/asukasluku nousi vuodesta 2021 ja on vertailukuntiin verraten hyvää tasoa.

Kirjasto, kokonaislainaus /
asukasluku
(M) (VÄH-A) (VÄH-K)

- Pyhännän kunnan alueella Kansalaisopiston palvelut tuottaa Jokihelmen opisto, joka tarjoaa monipuolista kurssitoimintaa kaiken ikäiselle kuntalaisille. Kurssitarjonnasta löytyy mm. musiikkia, taidetta, liikuntaa, luontoa, kieliä ja käsitöitä. Pyhäntäläiset voivat myös osallistua Jokihelmen opiston kursseille ympäri sen toimialuetta.
- Erilaiset yhdistykset ja seurakunnat ovat kunnan tärkeä yhteistyökumppani kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Pyhännän kunta tukee yhdistyksiä avustuksin sekä ilmaisain tiloin. Esimerkiksi: nuorisotiloilla säännöllisesti kokoontuvia ryhmiä vuonna 2022 olivat Kuuloliiton karaoke sekä Eläkeliiton karaoke ja porinapiiri.

1.3 LAPSET JA LAPSIPERHEET

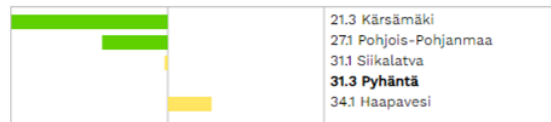
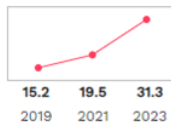
LAPSET JA LAPSIPERHEET

- Lapsia syntyy vuodessa ison koululuokan verran. Vuonna 2022 Pyhännälle syntyi yhteensä 30 lasta.
- Vuonna 2022 tehdyllä päätöksellä palkata kuntaan kiertävä lastenhoitaja vuodeksi 2023 on pyritty helpottamaan lapsiperheiden arkea.

PYHÄNNÄN KOULU

- Vuoden 2021 kouluterveyskyselyssä nousseita haasteita lasten ja nuorten osalta ovat muun muassa se, että yleinen tyytyväisyys elämään ja koulunkäyntiin on laskenut 4–5 lk. sekä 8-9lk oppilailla. Myös koulukiusaaminen sekä nettiriippuvuus näyttäytyvät huolestuttavasti niin 4–5 lk. kuin 8–9 lk. oppilaiden vastauksissa. Nämä erilaiset tunnetaitoihin ja keskittymiseen liittyvät haasteet näkyvät myös koulumaailman arjessa. HYTE-indikaattorin mukaan terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 8. ja 9. luokan oppilaista kokee jopa 31 %. Huolestuttava tulos on samaa tasoa vertailussa olevien kuntien kanssa.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %
8. ja 9. luokan oppilaista
(P) (VÄH-A) (VÄH-K) (HYTE-K)

- Pyhännän koulussa toiminnassa lukuvuonna 2021–2022 ja lukuvuonna 2022–2023 oli Kärämäen, Pyhjärven ja Siikalatvan yhteinen kouluvalmentajahanke, jonka kohderyhmää olivat 5–9 lk. oppilaat.
- Lukuvuonna 2022–2023 Pyhännän koulussa toimi poikkeuksellisesti myös valmistavan opetuksen luokka, jossa opiskeli yhteensä 5 ukrainalaista lasta ja nuorta.
- Poissaoloihin puuttumisen malli otettiin käyttöön Pyhännän koululla syyskuussa 2022.

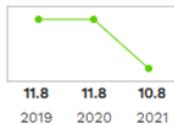
LASTEN VAPAA-AIKA

- Pyhännällä lasten ja nuorten harrastaminen on positiivisen aktiivista. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 4-5lk oppilaista 95 % ja 8-9lk oppilaista 98 % harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa.
- Syksyllä 2022 pelkästään Harrastamisen Suomen mallin mukaisiin kerhoihin eli koulupäivän yhteydessä järjestettäviin kerhoihin osallistui ala-astelaisista 147 (90 %) ja yläastelaisista 34 (40 %).
- Kunnan järjestämiä lasten ja nuorten liikuntakerhoja syksyllä 2022 oli yhteensä 9 kappaletta ja niihin osallistui yhteensä n. 20 5–6-vuotiasta, n. 100 alakouluikäistä ja n. 20 yläkouluikäistä.
- Muita vapaa-aikatoimen lasten ja nuorten liikkumista edistäviä tapahtumia ja toimintoja vuoden aikana oli: Keväällä 2022 hiihtokampanja, jäädisco (50), nappulahiidot (75), hiihtoloman temppukerho (75) ja kokoperheen pyöräsuunnistus. Kesällä 2022 jalkapalokerho, luontokerho, kesäkerho (78), kesäleiri (40), rantauimakoulu (26), lasten pyöräsuunnistus (30) ja päiväleiri (27). Syksyllä 2022 pop-up frisbeegolfkisat, Pyhännän kunnan yleisurheilun mestaruuskisat (75), Syysloman temppukerho (115) sekä kuvasuunnistus.
- Tavoitteena on, että hyvä harrastamisen taso pysyy ja Harrastamisen Suomen malli hankkeeseen lukukaudelle 2023–2024 saatiin rahaa yhteensä 20 000 €, mikä on 3000 € edellisvuotta enemmän.

1.4 NUORET JA NUORET AIKUISET

- Pyhännällä ei ole omaa toisen asteen oppilaitosta, joten tilastotieto toisen asteen oppilaiden kohdalta on puutteellista. Peruskoulun jälkeen Pyhännältä suunnataan lukioon muun muassa Kärsämäelle ja Siikalatvalle sekä ammatilliseen oppilaitokseen muun muassa Iisalmeen, Kajaaniin ja Ouluun. Vuonna 2022 peruskoulun päättävistä oppilaista kaikki vastaanottivat opiskelupaikan.
- Vapaa-aikatoimen ylläpitämät nuorisotilat olivat auki keväällä 2022 kolmena päivänä viikossa ja syksyllä 2022 kahtena päivänä viikossa. Nuorisotiloilla kävijöitä oli keskimäärin 16/ ilta. Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnan lisäksi vapaa-aikatoimen tarjoamana harrastuksena nuorille oli maanantaisin Hakasuolla kokoontuva mopopaja.
- Vuonna 2022 kunnan kesätöihin työllistettiin yhteensä 20 nuorta.
- HYTE-indikaattorin mukaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on laskussa, vaikkakin edelleen naapurikuntiin verraten korkeampi.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
17 - 24-vuotiaat, % vastaavan
ikäisestä väestöstä
(P) (VÄH-K) (HYTE-K)

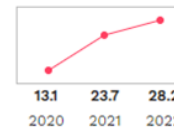

- Pyhännän kunnan etsivän nuorisotyön tuottaa Kajaanin kaupunki. Palvelu on tarkoitettu 16–29-vuotiaille nuorille. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu alueen kutsuntoihin sekä jalkautuu vuosittain myös Pyhännän yläkoululle. Vuonna 2022 etsivän nuorisotyön yksilöasiakkuudessa oli myös muutamia Pyhäntäläisiä nuoria.
- Pyhännän kunnan nuorisovaltuusto kokoontui vuoden 2022 aikana yhteensä neljä kertaa.

1.5 TYÖIKÄISET

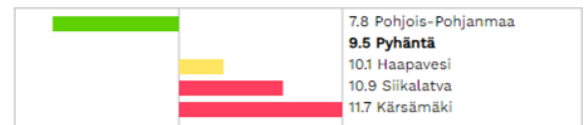
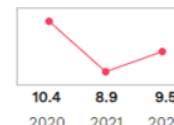
- Pyhännän työikäisten hyvinvoinnista ja terveydestä on saatavilla valitettavan vähän tilastotietoa. Indikaattoritiedon mukaan mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on lievässä nousussa, mutta edelleen vertailukuntia matalampi.

Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet 25 -
64-vuotiaat / 1 000 vastaavan
ikäistä
(P)

Myös HYTE-indikaattorin mukaan työttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavasta ikäryhmästä on hienoisessa kasvussa, mutta edelleen vertailukuntia matalampi.

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25
- 64-vuotiaat, % vastaavan
ikäisestä väestöstä
(P) (HYTE-K)

- Työikäisten harrastamista Pyhännän kunta tukee pitämällä huolta monipuolisista harrastamispaikoista sekä tarjoamalla ilmaiset liikuntasalivuorot kaiken ikäisille kuntalaisille. Syksyllä 2022 yhdistysten kanssa lanseeratut ”lisäkin illat” pyrkivät myös tarjoamaan uudenlaista matalan kynnyksen harrastustoimintaa ja yhteisöllisyyttä juuri aikuiselle väestölle.

1.6 IKÄIHMISET

- Pyhännällä kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on pienessä kasvussa, mutta edelleen vertailukuntia matalampi.

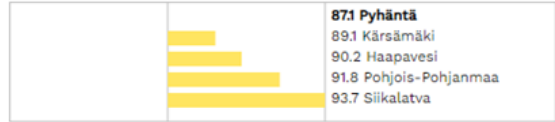
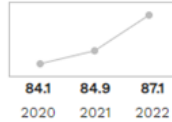
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä (T)

2.59

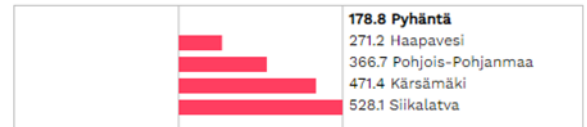
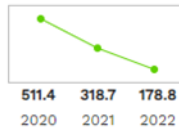
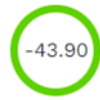

2021 - 2022

HYTE-indikaattorin mukaan kaatumiseen ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä ovat olleet laskussa vuoteen 2021 verraten ja ovat vertailukuntia matalampaa tasoa.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (P) (VÄH-K) (HYTE-K)

- Vuonna 2022 Pyhännän kunta teki kyselyn ns. kylätalkkarin tarpeesta. Kyselyn perusteella ikääntyvät ihmiset tarvitsevat apua mm. lumitöihin, halkojen tekoon, pieniin remontteihin, siivouksiin ja teknisten laitteiden käytönopastukseen. Kunnan kylätalkkari kokeilu päätettiin ottaa käyttöön vuoden 2023 alussa.
- Pyhännän vapaa-aikatoimi tukee ikäihmisten hyvinvointia ja liikkumista tarjoamalla viikoittain kaksi ilmaista seniorivuoroa kuntosalille sekä ohjatun seniorijumpan. Syksyllä 2022 ohjattuun seniorijumppaan osallistui keskimäärin 12 henkilöä/ viikko.
- Pyhännän kunnan vammais- ja vanhusneuvosto kokoontui vuoden 2022 aikana yhteensä neljä kertaa.

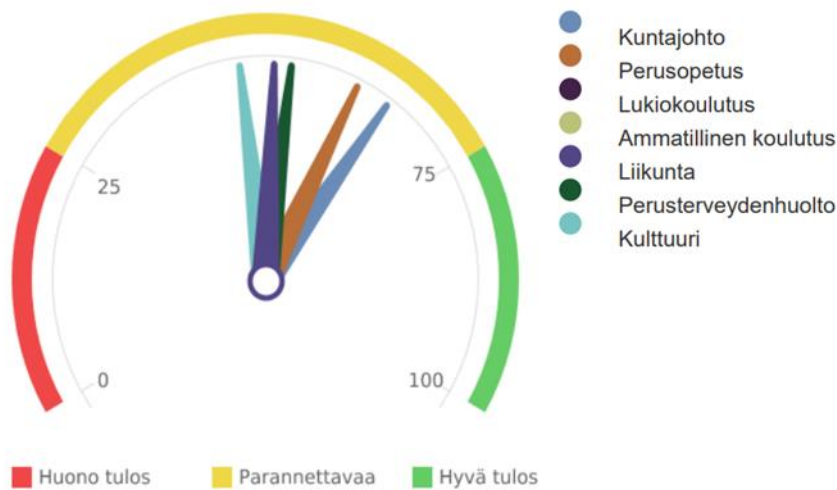
TEA- VIISARI

Koko kunnan terveyden edistämisen aktiivisuutta mitataan TEA viisari -palvelulla. TEA- viisari kuvaa kunnan organisaation aktiivisuutta edistää kuntalaisten terveyttä itsearvion mukaan. Palvelun tuottaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

TEA viisari työkalu sisältää kysymyksiä eri sektoreiden toiminnasta. Kysymyksillä kartoitetaan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilan seuranta, työhön kohdistettuja resursseja, tiedolla johtamista, indikaattoritiedon seuranta, poikkihallinnollista yhteistyötä sekä johtamista kokonaisuudessaan.

Vuoden 2022 osalta Pyhännän kunnassa kaikilta sektoreilta löytyy parannettavaa.

Kaikki sektorit : Pyhäntä 2022

Kaikki sektorit : Pyhäntä 2022

	Pyhäntä	Koko maa
Kaikki sektorit	55	69
Kuntajohto	65	79
Perusopetus	61	65
Lukiokoulutus	..	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	51	72
Perusterveydenhuolto	53	70
Kulttuuri	47	66

HYTE- KERROIN

Vuoden 2023 alussa käyttöön otettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin tarkoittaa sitä, että osa kuntien valtiosuudesta määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella.

HYTE-kerroin päivittyy vuosittain, mutta kaikki indikaattorit eivät. Sekä TEA viisarin että kouluterveyskyselyn tiedot päivittyvät kahden vuoden välein eli sama arvo on mukana kahden peräkkäisen vuoden laskennassa.

PROSESSI-INDIKAATTORIT KUVAAVAT KUNNAN TOIMINTAA VÄESTÖN HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEKSI	2020	2021	2022
KUNTAJOHTO			
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	0	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	0	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	0	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	0	0	0
LIIKUNTA			
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0	0	0
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	0	0	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	0	0	0
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100
PERUSKOULU			
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	0	0	0
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	100	0	0
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	0	0	0
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	100	100	100
KULTTUURI			
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa esim. kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)	100	0	0

TULOSINDIKAATTORIT KUVAAVAT KUNNAN VÄESTÖN TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA	Alkuperäiset			Skaalatut	
	2020	2021	2022	2021	2022
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista		19.5		35	35
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista		12.5		48	48
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	11.8	11.8	10.8	36	60
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä				100	100
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä	10.4	8.9	9.5	48	98
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	511.4	318.7	178.8	23	64

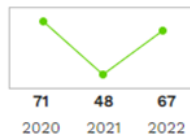
Alla olevassa taulukossa Pyhännän HYTE-kertoimen vertailua naapurikuntiin.

- Pyhännän tulosindikaattoreiden keskiarvo 67 on vertailukunnista korkein.
- Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo 53 puolestaan vertailukuntien toiseksi korkein.

Tulosindikaattoreiden keskiarvo
(HYTE-kerroin)
(P) (HYTE-K)

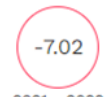

2021 - 2022

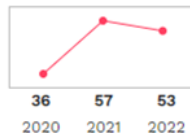

55 Siikalatva
57 Haapavesi
65 Kärsämäki
67 Pyhantä

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)
(P) (HYTE-K)

2021 - 2022

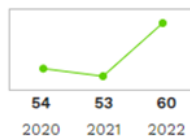

49 Haapavesi
52 Siikalatva
53 Pyhantä
67 Kärsämäki

HYTE-kerroin, 0 - 100
(P) (HYTE-K)

2021 - 2022

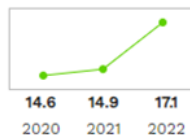

53 Haapavesi
54 Siikalatva
60 Pyhantä
66 Kärsämäki

HYTE-kerroin euroa / asukas
(P) (HYTE-K)

2021 - 2022

15.1 Haapavesi
15.2 Siikalatva
17.1 Pyhantä
18.8 Kärsämäki

HYTE-kerroin, 1 000 euroa
(P) (HYTE-K)

2021 - 2022

27.9 Pyhantä
47.7 Kärsämäki
78.2 Siikalatva
99.8 Haapavesi

KÄSITTELY TYÖRYHMISSÄ JA TOIMIELIMISSÄ

- Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2022 on työstetty yhdessä kunnan eri toimijoiden kanssa vuoden 2023 aikana hyvinvointikoordinaattorin johdolla.
- Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2022 käyty läpi Pyhännän HYTE-ryhmässä 29.8.2023.
- Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2022 on hyväksytty Pyhännän kunnanhallituksessa 11.09.2023 ja Pyhännän kunnanvaltuustossa 18.09.2023

LIITE 1. HYVINVOINNIN KUNTAKORTTI 2022

Hyvinvoinnin kuntakortti 2022

Pyhäntä

Aluejaot © MML, 2014

Kunnan tiedot

Pyhäntä / Pohjois- Pohjanmaa	
Asukasluku 31.12.2022	1 635 / 416 543
Väestöennuste 2030	1 595/ 418 307
Ikärakenne 2022 (% väestöstä)	
• 0–15-vuotiaita	Vuonna 2022: 23,2 / 19,4 %
• 16–64-vuotiaita	Vuonna 2022: 52,2/ 59,7 %
• 65 v. täyttä-neitä	Vuonna 2022: 24,6 / 20,9 %
Koulutustasomittain 2021	285,5/ 390,2
Väestöllinen huoltosuhde 2022	85,2/ 63,7
Taloudellinen huoltosuhde 2021	150,2/ 144,5

Kunnan erityispiirteet

Pyhäntä tunnetaan elinvoimaisena ihmekuntana, jossa arvostetaan yrittäjyyttä, kolmannen sektorin tuomaa kehityspotentiaalia, kuntalaisten näkemyksiä sekä osaavaa työvoimaa. Kunnassa on ratkaisukeskeinen, ketterä ja yhtenäinen päätöksentekokulttuuri. Kuntaan on sijoittunut paljon yrityksiä, monipuolista teollisuutta sekä Suomen suurin tuulipuisto. Vahvan yritystoiminnan kautta saadut suorat ja välilliset hyödyt kuntatalouteen sekä tuulipuistosta saadut kiinteistöverotulot ovat mahdollistaneet kunnan kehittämistä monella tasolla. Palveluiden lisäämisellä on myös monitahoinen vaikutus kuntalaisen viihtyvyyteen ja hyvinvointiin.

Hyvinvoinnin strategiset kärjet ja painopistealueet

- Pyhännän kunnan strategiaan 2021–2025 kuuluu huolenpito ihmisistä, yrityksistä, ympäristöstä ja maineesta.
- Pyhännän laajan hyvinvointisuunnitelman painopistealueet 2021–2025: 1. Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen 2. Kuntalaisten ja eri tahojen osallisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen 3. Viihtyisä asuminen omalla paikkakunnalla turvallisessa ja sisällöltään rikkaassa ympäristössä 4. Mielenterveyteen liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy 5. Digitaaliojen vahvistaminen

Asuminen, ympäristö, turvallisuus

- 1 hengen asuntokunnat: 35,8/ 44,5 %
- Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat: 1,4/ 1,5 %
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65+ v: 178,8/ 366,7 per 10 000 vast. ikäistä

Ihmissuhteet ja osallisuus

- Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, 4.–5. lk. 2021: 47,70/ 59,9 %
- Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2021: 62,4/ 53,5 %
- Äänestysaktiivisuus hyvinvointialuevaaleissa 52,3 / 48,1 %
- Kunnassa osallisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tmv.: Ei

Kunnanjohtajan kyläkierrokset vuosittain Pyhännän jokaisella kylällä.

Vapaa-aika

- Kirjaston kokonaislainaus / asukasluku: Pyhäntä 18.39/17.4
- Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan: Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa 4-5lk 95 % & 8-9lk 98 %.

Liikuntasalivuorot ovat ilmaisia kaikille kuntalaiselle sekä kuntosali on edullinen 5e/kk. Kunnassa on monipuolista yhteistyötä vapaa-aikatoimen, kulttuuritoimen ja yhdistysten yhteistyönä.

Oppiminen, työ, toiminta

- Pitää koulunkäynnistä, 4–5. lk.: 60/ 77,9 %
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat 2021: 10,8/ 6,4 %
- Työttömät 2022: 5,1/ 10 % työvoimasta
- Nuorisotyöttömät 2022: XX/13,9 %
- Pitkäaikaistyöttömät 2022: 31,3/34,8 % työttömistä
- Työpaikkaomavaraisuus 2021: 127,3/ 98,9 %

Lukuvuonna 2022–2023 Pyhännän koulussa toimi myös valmistavan opetuksen luokka, jossa opiskeli 5 ukrainalaista lasta ja nuorta.

Taloudellinen toimeentulo

- Lasten pienituloisuusaste 2021: 12,4/13,3
- Kiinnostavat harrastukset liian kalliita, 8–9 lk.: 12,20 /23 %
- Toimeentulotukea pitkäaik. saaneet 25-64-v.: x,x/ 1,7
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-v.: 9,5/7,8 %

Kunnassa Pohjois-Pohjanmaan alhaisin veroprosentti. Vuonna 2022 19,75 %

Terveys, mielen hyvinvointi

- Kokee terveytensä keskitas. tai huonommaksi, 4.–5. lk. 2021: 15,90/ 8 %
- Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-v: 4,5/ 4,2 %

Aktiivinen yhteistyö hyvinvointialue Pohteen kanssa.

Elintavat

Yläkouluikäiset:

- Nukkuu arkisin alle 8 h: 39,0 / 37,9 %
- Ylipaino: 12,5/ 16,6 %
- Hyväksyvä asenne v.2021: Huumeet ei tulosta /9, humalaa juominen 32/27 %, nuuska 24 /28 %

Monipuoliset matalan kynnyksen harrastukset tukemassa kuntalaisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuonna 2023.

Toimiva arki

Lapsiperheet:

- Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista 45,3/ 28,3

Ikäihmiset:

- Yksinasuvat 75 v. täyttäneet.: 2021 43,5/ 42,9 %

Lähipalvelut:

- Pyhännän sosiaali- ja terveyskeskuksen rakentaminen aloitettiin vuonna 2022.
- Kunnan ja yksityisen rakennettumana kuntaan rakennettiin vuonna 2022 yli 20 uutta asuntoa.

Palvelut

Kunnan terveydenedistämisen aktiivisuus 2022 (TEA):

Parannettavaa:

- Kuntajohto: 65/80
- Liikunta: 51/79
- Perusopetus: 61/65
- Lukiokoulutus: x/66
- Perusterveydenhuolto: 53/60
- Kulttuuri 47/66

Keskeiset hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet

- Pyhäntä on pieni, mutta elinvoimainen kunta: Lapsia syntyy vuodessa ison koululuokan verran sekä kuntaan on sijoittunut paljon yrityksiä ja monipuolista teollisuutta. Kunnassa on paljon työpaikkoja ja hyvä työllisyystilanne.
- Ukrainan sota on vaikuttanut laskevasti varsinkin taloteollisuuteen, mistä on seurannut jonkin verran lomautuksia ja irtisanomia. Irtisanomisilla ja lomautuksilla negatiivisia vaikutuksia laajemmin myös läheisiin ja perheisiin.
- Piiparinmäen tuulivoimapuisto tuo verotuloja kuntaan, mutta puisto ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet aiheuttavat myös osassa kuntalaisissa negatiivisia ja ristiriitaisia tunteita.
- Pyhännällä lasten ja nuorten harrastaminen on aktiivista. Kouluterveyskyselyn mukaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet ovat kuitenkin myös kasvaneet, mikä näkyy esimerkiksi koulun arjessa. Koulussa tarvetta kuuntelevalle aikuiselle, joka ei ole suoranaisesti koulunhenkilökuntaa.

Hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet vuosille 2023–2025

- Kunnan elinvoimaisuus säilyy
- Tiedolla johtamiseen ja kuntalaisten osallisuuteen panostetaan
- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi paranevat: Ilmainen varhaiskasvatus, kiertävä lastenhoitaja vuonna 2023, ylimääräinen kouluvalmentaja resurssi sekä lisääntyvä koulukuraattori resurssi
- Hyvät perustason lähipalvelut, kuten sote, posti, joukkoliikenne säilyvät Pyhännän kunnassa
- Kunnassa on monipuolisia matalan kynnyksen harrastuksia kaiken ikäisille kuntalaisille
- Ikäihmisten hyvinvointia ja kotona pärjäämistä tuetaan kunnan kylätalkkaripalvelun avulla
- Laaditaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Lisätietoa:

Kunnanjohtaja Ismo Mäkeläinen, 040 1912 201

Hyvinvointikoordinaattori Riikka Teeriaho, 040 191 2241

Pyhäntä

Tule ja toteuta unelmasi